Fa

ápr. 16.-29.

tánpont

I. évf. 11. szám

MKKE KÖZMŰVELŐDÉSI BIZOTTSÁG LAPJA

MARX KÁROLY
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM
Központi Könyvtára
Telefon: 176–827 Telex: 224186 mkke h
1828 Budapest 5. Pf.: 489

"ÉN IS JÁRTAM ISONZÓNÁL"

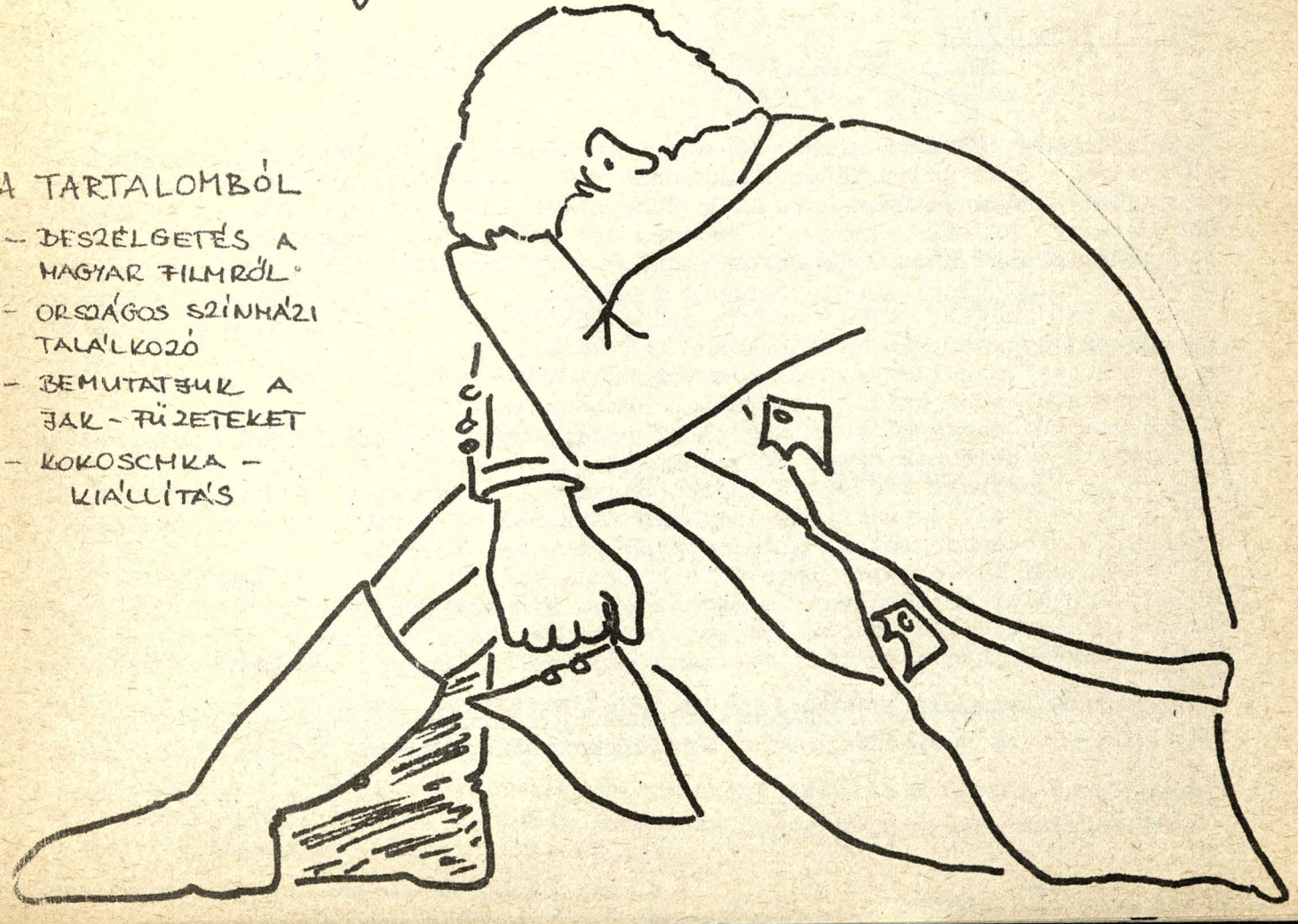

A TARTALOMBÓL

- BESZÉLGETÉS A MAGYAR FILMRŐL
- ORSZÁGOS SZÍNHÁZI TALÁLKOZÓ
- BEMUTATJUK A JAK-FÜZETEKET
- KOKOSCHKA – KIÁLLÍTÁS

-klub- műsor-

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KLUB

április 22. 19.00 helye: VIII. Makarenkó u. 20.

Vendég: Pozsgay Imre, politológus
a Hazafias Népfront OT főtitkára

Téma: Politikai intézményrendszerünk működése, fejlesztésének útjai

Egy rövid részletet idézünk Pozsgay Imrének a Társadalmi Szemle 1987/3-as számában megjelent írásából:

"Számunkra nem mentség (...), hogy másutt is válság, a miénkéhez hasonló helyzet van, amely jellege, sajátosságai miatt láthatóan hasonló okokra vezethető vissza. Ez csupán segítheti a nálunk is észlelhető ellentmondások eredetének feltárását, a feszültségek lehetőség szerinti oldásában azonban nem várhatunk másokra. Igy meg kell vezsgálnunk, hogy korábbi kezdeményezéseink és immár két évtizede megkezdett gazdasági reformunk ellenére miért küzdünk hasonló gondokkal, mint azok, akik nem változtattak lényegesen a gazdaságirányítás kialakult rendszerén. Természetesen nem hihetjük, hogy hiábavaló volt a reform. Inkább arról van szó, hogy mem volt elég átfogó, mély, és nem hatotta át a társadalom és a gazdaság minden szféráját. Változatlanul maradtak olyan szerkezeti tényezők a gazdaságban és a gazdaságot körülvevő szűkebb és tágabb környezetben, amelyek hatástalanítani tudták a reformintézkedéseket. "

Felhívjuk a figyelmet még arra, hogy hasonló témakörben a Világgazdaság 1987/2 számában is megjelent Pozsgay Imrével egy interjú.

április 23. 19.00 helye: VIII. Makarenkó u. 20.

Vendég: Wieslaw Pawel Szymanski, lengyel író

Lengyelország 123 éven keresztül nem volt rajta Európa térképén, és ebben a több mint egy évszázados időszakban benne volt a modernkori társadalmi és nemzeti fejlődés sorsdöntő szakasza. Ha független országként nem is létezett a lengyelek hazája, egyetlen lengyel nemzedék sem volt a XIX: században, amely az ország felosztását örökkévalónak tartotta volna. Átadták a küldetést, a felszabadulás vágyát rendre az újabb generációknak: a bukások után megint újrakezdték a harcot, ha nem voltak kedvező körülmények a nyílt küzdelemhez, szabadságharchoz, akkor a szervezkedést választották, a lassú építkezést, a gazdasági küzdelmet. Változtak az eszközök,a küldetést vállaló társadalmi rétegek, a cél maradt. Évtizedeken keresztül fönt kellet tartani a nemzetet;- állam nélkül.

W.P.Szymanski magyarul most megjelent regényében, az Órák helyett percek-ben a lengyel történelemnek ezzel az arcával találkozunk a múlt század első három évtizedének tükrében. Szabadságharcok, országfeloszlatások, jó és rossz kiegyezések kora volt ez. A rendkívül izgalmas esszéregény a történelem nyitottságát sugallja, a mindenkor létező alternatívák változatosságát.

W.P.Szymanski 1932-ben született, a krakkói Jagelló Egyetem irodalomtörténész docense. Irodalmi kritikáiban és esszéiben a XX. századi lengyel irodalom kérdéseivel foglalkozik. Az utóbbi években kezdte meg kalandozását a szépirodalom területén. Regényeiben a történelem tanulságaival a lengyel sorskérdésekre keres választ.

A lengyel történelemmel, közgondolkodással, a lengyel-magyar kapcsolatokkal is foglalkozó estünk házigazdája Kiss Gy.Csaba irodalomtörténész lesz.

április 27.19.00 helye: VIII. Makarenkó u. 20.

Vendég: Tardos Márton,MTA Közgazdaság Tudományi Intézet Téma: Gazdasági reform Kínában

Klubunknak ez az estje ahhoz a sorozatunkhoz kapcsolódik, amelyben februárban Soós Károly Attila a jugoszláv gazdasági mechanizmus változásairól beszélt, a közeljövőben pedig Szabó Lajos Mátyás a mostani Szovjetunió-beli gazdasági-társadalmi átalakításokról tart előadást. Kétségtelen, hogy az égetően szükséges magyarországi változások érdekében nagy figyelemmel kell kísérni más szocialista országok jelentős kísérleteit. Ezt kívánja szolgálni Tardos Márton, egyik legnevesebb közdászunk - aki a közelmúltban többször is tanulmányúton járt Kínában - előadása is.

április 29.19.00 helye: VIII. Makarenkó u. 20.

Vendég: Szabó Lajos Mátyás, az ELTE adjunktusa Téma: Változások a Szovjetunióban

Szabó Lajos Mátyás a közelmúltban tudományos tanulmányúton járt a Szovjetunióban, s az 1985, Mikhail Gorbacsov főtitkárrá választása óta, a "gyorsítás, átalakítás, nyilvánosság" jegyében megindult változásokat tanulmányozta. Erről tart politológiai speciális kollégiumot az ELTE-n, s erről jelent meg kétoldalas, őszinte interjúja az Egyetemi Lapok március 2-i számában. Ez utóbbiból idézünk:

"Az orosz történelmi és társadalmi tradícióknak teljességgel adekvát a bürokratikus konzervativizmus és az autokrácia léte. Újratermelődését még 70 esztendő alatt sem lehetett maradéktalanul feltartóztatni, sőt a körülmények gyakorta az ellenkező trendeknek kedveztek.(...) Igy az eddigi gyakorlat leküzdéséhez - az atavisztikus viszonyok leküzdéséhez - okvetlenül szükséges a bezárkózás megszüntetése, a tolerancia újrahonosításával szoros összefüggésben a belső kommunikáció és tájékoztatás érdemi javítása, a demokrácia kiszélesítése, vagyis a mechanizmus "átfogó átépítése"; alapvetően forradalmi jelentőségű reformja."

A TÁRSADALOM-ELMÉLETI KOLLÉGIUM ELŐADÁSSOROZATA - ÁPRILIS 13-16

Az előadások helye: IX. Ráday u. 43-45.könyvtárterme

április 15. 14.00: Focigála a Tarkaréti kolesz, a Rajk és a TEK részvételével (mesés díjak)

17.30: Krausz Tamás: Gramsci és a huszas években megvalósult bolsevik alternatíva

20.00: Tütő László: Gramsci és a gazdasági demokrácia kérdése

április 16. 19.00: Kerekasztal beszélgetés a párt vezető szerepéről

És végül, de nem utolsó sorban: RUDI-BULI, Rudolf-napi TEK-HÉT búcsúztató zenével, táncházzal...

RAJK LÁSZLÓ SZAKKOLLÉGIUM FILMKLUBJA

április 19. 20.00: helye: VIII. Makarenkó u. 20.

Bunuel: Az öldöklő angyal (mexikói, 1962)

április 26. 20.00:

Orson Welles: Macbeth (amerikai, 1948)

JUNG ELŐADÁSSOROZAT

április 15.: Az archaikus és modern tér-szemlélet néhány jellemző vonása

április 22.: Mítikus és modern időszemlélet

Az előadások 17 órai kezdettel kerülnek megrendezésre a Közgáz Varga Jenő Kollégiumában (IX. Kinizsi u. 2-6). Vendégek: Ranschburg Ágnes pszichológus és Fehér J.András író, kreativitáskutatók.

RAJK LÁSZLO SZAKKOLLEGIUM

április 23. 19.00 — helye: VIII. Makarenkó u. 20

Téma: Állam és vallás
Előadó: Nyíri Tamás teológus

PSZICHOTEAHÁZ — helye: IX. Ráday u. 43-45

április 15. 21.00: Haas Nóra-Villányi Péter
kapcsolatfejlesztési tréning

RÁDAY KLUB — helye: IX. Ráday u. 43-45
kezdés: 19.00 zárás: 02.00

április 17.: Koncertprogram -avantgarde táncest -videofilmek

április 18.: Jimi Hendrix Emlékzenekar koncert (szólógitár-Balogh Mihály; basszusgitár-Ördögh Antal; dob-Rudai Péter) -videoDISCO
-Galántai Zoltán /western bűvész show/ -videofilmek

április 19.: Genossen-F.O.System - Trottel-Tribuna Budu koncert és videofilmek (Ezek az együttesek magyar punk zenekarok, csak elszánt embereknek)
-avantgarde táncest -videofilmek

április 24.: Koncertprogram -avantgarde táncest -videofilmek

április 25.: Koncertprogram -videoDISCO -videofilmek

A MŰSZAKI EGYETEM PROGRAMJAIBÓL

MÜNNICH KOLLÉGIUM — helye: XI. Irinyi u. 11.

április 22. 18.30 Műszaki fejlesztés Magyarországon (Egy párthatározat nyomában - megvalósítása és annak akadályai)
Előadó: ifj. Marosán György, az MSZMP KB munkatársa

április 29. 18.30 A magyar szakszervezetek és a politikai döntéshozatali mechanizmus

április 9-21-ig: Galéria 11 - Az Ajkai Grafikai Műhely kiállítása

LANDLER KOLLÉGIUM

április 16. 20.00 Kollégiumi Politikai Fórum
Téma: Mit talál otthon a pápa? Lengyelország napjainkban
Előadó: Domány András, a Magyar Rádió munkatársa

MARTOS KOLLÉGIUM — helye: XI. Stoczek u. 3-5

április 16. 20.00 "A" Mozi - Antonioni: Kiáltás

BERCSÉNYI KOLLÉGIUM

április 15. 18.00 Téma: Kistermelés, kisvállalkozás, második gazdaság
Előadó: Szirmai Péter
Film: Schiffer Pál - Földi paradicsom

TISZTA LEVEGŐJŰ BUDAPESTÉRT (BME, ELTE, Könnyűipari Műszaki Főiskola, Kertészeti Egyetem szervezésében)

Fontosabb előadások:

április 21. 19.00 — helye: Martos Koll.(Stoczek u. 3-5)

Téma: Ipari tevékenység és levegőszennyeződés
Előadó: Dr.V.Nagy Imre prof.

április 22. 18.00 — helye: KMF klubja (Doberdó út 6)

Téma: Fűtésből eredő légszennyeződés, energetika
Előadó: Dr.Kiss Győző /OKTH/

április 24. 18.00 — helye: ELTE Múzeum krt. 6-8

Téma: Levegőszennyeződés hatása a talajra, erdőkre, mezőgazdaságra
Előadó: Stefanovics Pál akadémikus

KÖZGÁZ JAZZ KLUB

április 18. 19.00 MANFRED SCHULZE - HERMANN KELLER DUO

Az NDK-beli új jazz fejlődésének központi alakjai közé tartozott a bariton szaxofonos és klarinétos Manfred Schulze. Miközben a Schönfeld és Petrowsky köré szerveződő együttesek a szabad játékhoz fokozatosan közelítettek, Manfred Schulze tudatosan és következetesen szakított a jazz tradícióval, amelyet nem érzett sajátjának. Schulze már a 60-as évek közepén kifejlesztette a maga mélyen európai elgondolású improvizatív zenéjét: "Nálam a hangzás-struktúrák, a hangszínek a fontosak, nem a harmóniákat feloldó közös játék. Normális esetben az improvizációban a téma anyagát nem használják, hanem csak a témán alapuló harmóniákra improvizálnak. Arra törekszem, hogy a tényleges modelleket és a hangsorokat variáljam. Egy meghatározott zenei anyag, amely önmagában strukturált, csak alapul szolgálhat az improvizációhoz. A zenei anyag változtatásában a zenészek szabadon dönthetnek, de a lekottázott hangokat is be kell vonniuk. Általában egy anyag sokféle lehetőséget kínál. Az improvizáló zenésznek tehát megvan a szabadsága ahhoz, hogy ne csak a modellt változtassa meg, hanem válogathat is a különböző modellek között. Mindig csodálkoztam azon, hogy zenénket a free jazzhez sorolják. Sose játszunk szabadon az elképzelésnélküliség, vagy a kötetlenség értelmében: a mi játékmódunk a résztvevő zenészektől a fegyelem igen magas fokát követeli meg. Nem könnyű ehhez megfelelő zenei partnereket találni."

Schulze koncepciója igen magas követelményeket állított a zenészekkel szemben. Ma már érthető, hogy miért nem sikerült a legkvalifikáltabb jazz zenészeket megnyernie magának; azok a 70-es évek elején már saját identitásukat keresték, és megpróbálták saját területükön a korlátokat áttörni. Ezért nem akarták, vagy ahogy Schulze véli, "nem voltak képesek" alávetni magukat Schulze koncepciójának.

Schulze folyamatosan dolgozott változó felállásokkal, és továbbra is görcsösen ragaszkodott koncepciójához. Hosszú ideig az volt Schulze tragédiája, hogy gyakran kevésbé kvalifikált zenészekkel volt kénytelen együtt játszani. Figyelemreméltó, hogy ugyanakkor ennek ellenére, milyen minőségi csoporteredményeket sikerült elérnie. Sok fiatal zenésznek, - akik a Schulzeval való együttműködés előtt és után is teljesen ismeretlenek maradtak - sikerült Schulze energikus és szigorúan következetes vezetése alatt megdöbbentően kreatív teljesítményekig eljutnia.

1973-tól Schulze a zongorista és zeneszerző Hermann Keller személyében adekvált partnerre talált.

EGYETEMI TDK-KONFERENCIA

Az idei egyetemi Tudományos Diákköri Konferenciára április 22. és április 29. között kerül sor. A részletes program lapzártáig még nem készült el, figyeljétek a plakátokat! A következő szekciókbam mutatják be szerzők dolgozataikat:

- gazdaságelmélet
- gazdaságpolitika
- gazdaságtörténet
- eszmetörténet
- vállalati szervezés és szervezetelmélet
- vállalati gazdaságtan
- kvantitativ elemzések
- számítástechnika és informatika
- világgazdaságtan
- külkereskedelem gazdaságtana
- településfejlesztés-környezetvédelem
- pénzügy
- marketing-idegenforgalom
- agrárközgazdaságtan
- közlekedés-gazdaságtan
- technológia
- pedagógia
- szociológia I.
- szociológia II.
- szociológia III.

Minden érdeklődőt szeretettel várnak a szervezők!

Stúdió Támpont

ÁPRILIS 17. 19.30 - 01.30

T Á M P O N T - S T Ú D I Ó

BESZÉLGETÉS: A MAI MAGYAR FILM ÉS A TÁRSADALMI VALÓSÁG 20.00 - 21.30

Vendégek: Gulyás Gyula, Gulyás János, Kéri László

A beszélgetéshez ajánljuk a Filmkultúra 1986/9. számát, ahol többek között Kéri László és Petschnig Mária valamint Svéd Pál idevonatkozó cikke is megtalálható. Ezen kívül közlik a magyar filmek nézettségéről, elfogadottságáról készült legfrissebb adatokat, észrevételeket.

FILMVETITÉS: GULYÁS GY.-GULYÁS J.: ÉN IS JÁRTAM ISONZÓNÁL 21.30 - 23.00

A Filmszemlén szerepelt alkotás a Magyarok az első világháborúban című dokumentumfilm-trilógia 91 perces középső része. Az első rész a szerb és az orosz front eseményeit, a harmadik pedig az összeomlást és a hadifogolytáborok életét mutatja be.

"Más filmjeink munkálatai kapcsán rengeteget jártuk az országot, s ha a múlt században született emberekkel beszélgettünk, valamilyen formában szinte mindig előkerült az első világháború. Rádöbbentünk: a huszonnegyedik órában vagyunk, mert az élet megváltoztathatatlan törvénye következtében napról-napra fogyatkoznak az öregek, akik még fiatal felnőttként élték át az első nagy világkatasztrófát. (...) Csaknem ezer emberrel álltunk levelezésben, mintegy ötszázzal személyesen is beszéltünk, és százhúsz állt kamera elé. Nemcsak a mai, hanem a történelmi Magyarország területén is dolgoztunk, így Ausztriában, Csehszlovákiában és Jugoszláviában is. (...) A forgatási munkát 1982-ben kezdtük igen nagy nehézségek és anyagilag rendkívül szűkös körülmények között, s jónéhányan azok közül, akikkel felvételt készítíttünk, már nincsenek az élők sorában."
(A cím a plakátokon tévesen jelent meg - ezért elnézést kérünk.)

TÁNCHÁZ: ÖKRÖS EGYÜTTES 23.00 - 01.30

Az Ökrös együttes csak két hónapja játszik együtt, de tagjai táncházas berkekben már régóta elismert zenészeknek számítanak. Meg lehet találni őket csütörtök esténként a Várban, Országház utcai klubjukban, ahol családias hangulatban folyik a muzsikálás, tánc- és énektanítás. Az énekeket ebben a klubban Berecz András tanítja, aki szép énekléséről és gazdag dalismeretéről híres - ő is vendégünk lesz ezen az estén.

FILMVETITÉS: S.KUBRICK: SHINING 23.00 - 00.30

A film a most nálunk is megjelent nagysikerű könyv alapján készült (lásd S. King: A ragyogás c. művének ismertetését könyvrovatunkban).Főszerepben: Jack Nickolson

(B.FOSSE: MINDHALÁLIG ZENE
E film vetítését is tervezzük, de még meg nem határozott időpontban.)

ELŐZETES!

április 30.: Cigány-est

- Péli Tamás festőművész kiállításának megnyitója
- Beszélgetés a magyarországi cigányság helyzetéről
- Irodalmi összeállítás mai cigány költők, írók műveiből
- Táncház: táncbemutató, tánctanítás
- Filmvetítés: Gyarmathy Lívia alkotása

NAGY GÁBOR — LAPSZEMLE

HISTÓRIA 1987/1

Érdekes összeállítást olvashatunk a História idei első számában arról, hogyan vélekedtek különböző népek különböző korokban a tőlük idegenekről.

Kákosy László írásában az egyiptomiak más népekhez való viszonyát vizsgálja, azt, hogy a fáraók népe mely történelmi korszakaiban hogyan viszonyult az idegenekhez.

Kertész István Görögök és idegenek című cikkében a városállamok toleranciájáról, identitástudatáról ír, amely egészen a polisztársadalom erejének megroppanásáig létezett.

A sztereotíp nemzetábrázolások, népmegjelenítések egy-egy példáját figyelhetjük meg Dorothe Nehring - A német Michel - és Werner Philipp - Az orosz medve - írásaiban, valamint a hagyományos angol-francia ellentétek egy érdekes metszetéről olvashatunk Hahner Péter tollából.

Furcsa és elgondolkodtató dolog olvasni azt a két cikket, amely a rólunk, magyarokról külföldön kialakult képpel foglalkozik. Gömöri György az angolok szemében a XVI-XVII. században rólunk alkotott elképzelést elemzi. Mindenesetre nem volt túl hízelgő a véleményük az angoloknak akkor rólunk. Jeszenszky Géza pedig egy "egyszemélyi szemléletváltozást" ír le, amely Seton-Watson, skót származású londoni, majd oxfordi történészprofesszorban játszódott le, s tette őt szakértői kommentárjai révén a trianoni békeszerződés talán legfontosabb szellemi előkészítőjévé. Ezért persze nem zártuk túlzottan a szívünkbe.

Glatz Ferenc négy történelemóra-gondolatban vázolja fel "azon magyar és szomszédos országbeli diákkorú fiatalok számára" a népek-nemzetek-nemzetállamok kialakulását, majd feldarabolódását Közép-Európában, pontosabban a Monarchia területén, "akik futballmeccsen, aluljárókban, utazásaik közben a felnőtt társadalomtól örökölt, más népekt gúnyoló rigmusokat szavalnak."

Az Ormos Mária-Litván György szerzőkettős egy 1986 nyarán napvilágra került francia diplomáciai irat segítségével mutatja be, hogy Magyarország trianoni szétdarabolásáról a döntés Párizsban történt, amelyet az a, Stephen Pickou külügyminiszter által fémjelzett francia külpolitikai vonal pecsételt meg, "amelyiknek szoros személyi kapcsolatai voltak a területszerző, agresszív román külpolitikai irányzattal." A tendenciózus dokumentum és a tények szembeállítása más magyarázatot nem is igényel.

Ugyancsak a békeszerződés Magyarországra vonatkozó területi kérdéseivel, ám ezúttal a II. világháborút lezáró párizsi béketárgyalásokkal, illetve a Szövetségesek ezirányú elképzeléseivel foglalkozik Vida István összefoglaló jellegű cikke. A dolgok mélyebb ismeretéhez azonban ajánlatos a felhasznált irodalomban megadott három magyarnyelvű, könnyen hozzáférhető könyvet, illetve egy cikket elolvasni. Mindenesetre a mellékelt "cetli", a Churchill és Sztálin közötti úgynevezett százalékos egyezmény eredetije, frappánsan rávilágít a "nagypolitika" gyakran igen egyszerű, mondhatni szatócs jellegére.

Vértessy Péter: Van idő? Avagy: "Rabbi, döglenek a libáim!"

1986 magyar filmjeiről kapunk egyéni nézőpontú, átfogó jellegű kritikát a cikkben. Egyre több szó esik a magyar film válságáról - sajnos, jogosan - hiszen ha csak összevetjük az állami dotációból évente készíthető filmek számát a várakozó rendezőkével, akkor már magában is elkeserítő a kép.(Igaz Svájc, Ausztria vagy Hollandia is kevesebb filmet jegyez évente, azonban - és ezt nyugodtan mondhatjuk - a magyar film eddig a felsorolt országokénál több babért aratott mind szakmai mind közönségberkekben.)

A cikkíró szerint "nehezen tagadható le: a szakma egzisztenciális elbizonytalanodása az utóbbi években óhatatlanul együtt járt az egyén, az alkotóművész alkotói, művészi elbizonytalanodásával. Az orientációs zavarok fájó módon jelentkeztek olyan, jobbra hivatott művekben is immár, amelyeknek pedig minden esélyük meg lehetett volna, hogy közönségükre leljenek, már csak rendezőjük korábbi munkáinak emléke miatt is."

A felsorolt filmek pedig valóban a múlt év bukásai közé tartoznak. A"sikerek" közé sorolt alkotások pedig valóban sikeresek is voltak - és jók (jobbak), értékesebbek is.

(Mozgó Világ 1987/3)

Domány András: A lengyel kormányszóvivő

Új jelenség a szocialista országokban a kormányszóvivő posztja, aki rendszeres sajtóértekezleteken képviseli, magyarázza kormánya álláspontját. Az első "fecske" Jerzy Urban volt, akinek működését, feladatát elemzi a szerző. Azt is, hogy hogyan kerülhetett erre a posztra egy olyan valaki, aki nem párttag, soha nem is volt az. Szó esik a tájékoztatás nehézségeiről is, hiszen a kormányszóvivőnek saját kormánya politikáját kell képviselni, ezért - még Lengyelországban is - bizonyos dolgokat el kell hallgatni, hiszen ez a hivatalos verzió. Említésre kerül Urban néhány bakija is, amiről vagy tehetett, vagy nem.

Ugyanakkor eltérő a tudósítók mozgási-kérdezési lehetősége is, hiszen - amint azt a cikkíró is megemlíti - a szocialista országbeli újságírók nyugati kollégáiktól eltérően sokszor nem tehetnek fel, még a biztos információ birtokában sem, rázós kérdéseket. Valós tény az is, hogy a precíz tájékoztatás ellenére gyakran hamis, eltorzított cikkek jelennek meg nyugaton - sokszor még a sajtótájékoztatón is derültséget keltve.

Az érdekes cikk alapján akár összehasonlítást is lehet tenni - kinek-kinek tapasztalatai és véleménye szerint - az eddig eléggé gyermekcipőben járó magyar kormányszóvivői kísérletezéssel, és annak tájékoztatási értékével.

(Jel-kép 1987/1)

Ferge Zsuzsa: Kell-e Magyarországon feminizmus?

Az élet sok területén jelentős a nők férfiak mögötti elmaradása: így például a jövedelem, a vezető beosztások betöltése, a jó pozíciók elérésének esélye terén - hogy csak a legfontosabbakat soroljuk. S az új ideológiák - a nő anyai-családi szerepének hangsúlyozásával a középpontban - nem érdekmentesek: elsősorban a megsértett, veszélyeztetett férfiérdekek motiválják őket. Ferge Zsuzsa szerint azonban a nők hátrányos - lassan javuló, de néha romló - helyzete ellenére nem alkalmas az idő e kérdés felevenítése, mivel a társadalmi -történelmi feltételek kedvezőtlenek ehhez (elsősorban gazdasági okokról van itt szó). A nemek közötti egyenlőtlenségek csökkentéséért mégis tennünk kell ma is. De nem szabad, hogy ismét az érintettek többsége nélkül fogalmazzák meg a számukra üdvözítőnek tartott megoldásokat. Nyílt vitákra, ezek társadalmi bázisának szélesítésére lenne szükség, hogy minél több kisebb és nagyobb közösségben kezdődjön meg a tapasztalatok megbeszélése, s a közös gondolkodás.

(Ifjúsági Szemle 1987/2.) Pápai Szilvia

Bessenyei István: Gazdaság, szakmarendszer, iskolarendszer

A hagyományos felfogás szerint a gazdasági tevékenység eredménye konkrét termék, a teljesítmények közvetlenül mérhetők. Az oktatási rendszer működésének eredménye nem konkrét termék, s teljesítménye is csak hosszabb távon és rendkívül áttételesen mérhető. Így az oktatási rendszer kedvezőtlen helyzetben van az erőforrások felosztásánál. Az iskolában oktatott szakmák bővebbek, mint amit a munkakörök kívánnak, de mégis szűkek ahhoz, hogy sok irányban nyitott szakmai tudás alapjává válhassanak. Így az iskolai végzettségeket nem veszik igazán komolyan, s a gazdasági szervezetek kénytelenek különböző formákban részt vállalni a szakképzésből.

Bessenyei István egy új elveken nyugvó oktatási rendszer főbb jellemzőit is körvonalazza a cikkben: a képességfejlesztésre összpontosító általános iskolai oktatás után a középiskolák első két évében szakmaspecifikus korlátozás nélküli egységes képzés folyna, a következő két évben pedig a mai szakmacsoportoknál is jóval összevontabb képzési irányokra tagolódna az oktatás. Erre az előkészítő szakaszra épülnének rá - a szerző javaslata szerint - a szakma- és munkahelyspecifikus tanfolyamok, melyek a munkaadók mindenkori konkrét igényeihez igazodnának. Végül a szerző megemlíti, hogy felülről kidolgozott és elrendelt reformok helyett az egyes iskolák tantestületei, a kutatóhelyek és a gazdálkodó szervezetek alkotó együttműködése szolgálhatja legeredményesebben az új oktatási rendszer mielőbbi megvalósulását.

(Közgazdasági Szemle 1987/3.) Pápai Szilvia

SZAKÉRTŐI LISTA

Ez alkalommal Barta Andrást, a Magyar Nemzet kritikusát kértük meg, mondja el saját értéklistáját a jelenlegi budapesti színházi produkciók közül.

1., Spiró: Csirkefej - Katona József Színház - rendezte: Zsámbéki Gábor
2., Füst Milán: Catullus - Katona J.Sz. - r.:Székely Gábor
3., Csehov: Három nővér - Katona J. Sz. - r.: Ascher Tamás
4., Shakespeare: Coriolanus - Katona J. Sz. - r.: Székely Gábor
5., Csíksomlyói Passió - Várszínház - r.: Kerényi Imre
6., Arthur Miller: Az ügynök halála - Vígszínház - r.: Szikora János
7., Shakespeare: II. Richard - Várszínház - r.: Kerényi Imre
8., Shakespeare: V. Henrik - Várszínház - r.: Kerényi Imre
9., Dürrenmatt: János király - Várszínház - r.: Kerényi Imre
10., Kusan: Galócza - Katona J. Sz.-r.: Benedek Miklós
11., Camus: Caligula - Madách Kamara Sz.-r.: Lengyel György
12., Webber-Rice: Jézus Krisztus Szupersztár - Rockszínház - r.: Szikora János
13., Dosztojevszkij: Ördögök - Vígszínház - r.: Ascher Tamás
14., Örkény: Macskajáték - Játékszín - r.: Berényi Gábor
15., Füst Milán: Máli néni - Játékszín - r.: Verebes István
16., Gyurkovics Tibor: Fekvőtámasz - Pesti Színház - r.: Marton László
17., Szörényi-Bródy: István, a király - Nemzeti Színház - r.: Kerényi Imre
18., R. Rose: Tizenkét dühös ember - Nemzeti Színház - r.: Békés András
19., Radnóti naplója - Bálint András estje - Radnóti Színpad
20., L. Wilson: Mint két tojás - Radnóti Színpad - r.: Bálint András

TÁMPONT AKCIÓK!

Henry Fielding: Tom Jones - a Kaposvári Csiky Gergely Színház vendégjátéka az Operettszínházban - május 4. 19-

A nagy sikerre való tekintettel, ismét szereztünk jegyet erre a kíváló előadásra. Ismertetőt lapunk hetedik számában találhattok. (100 jegy)

Amit szívedbe rejtesz - Jordán Tamás József Attila-estje

Radnóti Miklós Színpad - május 6. 19.00

"A színpadon sivár szoba, fehér falak között. Szegényes ágy, szék, asztal. Rajta kuszán teleírt papírlapok. Talán éppen az a füzet. Az asztal mellett Jordán Tamás ül maga elé meredve. Tűnődik, töpreng, maga elé motyog: jaj istenem, mit csináljak... Figyelem lélegzetvisszafojtva. Rajtam fejhallgató, azon át jut el hozzám a sóhaja. A fülemig, az agyamig ér és tovább. Körülvesz, befon. Már nem tudom, hogy Jordán Tamással vagy József Attilával, de valakivel erősen kettesben vagyok." (Stuber Andrea)

Az előadást április 9-én mutatták be, egyben megemlékezve a két nappal későbbi Költészet Napjáról. (70 jegy)

AMATŐR SZINHÁZAK MŰSORAIBÓL

- Egyetemi Színpad: - április 24., 25., 26. 19.00
  Nádas Péter: Le Grandi Pulizie (Takarítás) - a Trianon Teatro vendégjátéka
- Szkéné:
  Shakespeare: Szentivánéji álom - Tanulmány Színház - április 17., 18., 19.00
  Dürrenmatt : Újrakeresztelők - Tanulmány Színház - április 19., 2o. 19.00
  FINTORONTÓ - Bohócok és csepürágók nemzetközi találkozója - április 21-28.
  (a programok minden nap 19.00 és 21.30 órakor kezdődnek - 21-én és 25-én 19.00)
- Stúdió K: - április 26. 19.00
  Élektra - a forgatókönyvet írta és az előadást rendezte Fodor Tamás
  (Fővárosi Gázművek Művelődési Háza - III. Sujtás u. 3. (jegy - Flórián aluljáró)

O R S Z Á G O S S Z I N H Á Z I T A L Á L K O Z Ó

Ebben az évben is megrendezésre kerül az Országos Színházi Találkozó, melyet a hagyományoknak megfelelően az évad végén, május második felében tartanak. Ilyenkor összegzik az évi "termést". Erre az alkalomra minden vidéki színházunk fellátogat a fővárosba, legjobb darabját hozva magával. Ezt egy szakmai zsüri választja ki. Mivel tehát válogatott, minőségi előadásokról van szó, a bemutatásra kerülő darabok többségét bevettük ajánlatunkba. Az előzetes ítéletek alapján legjobbnak tartott előadásokra pedig akciót szerveztünk, azaz jegyeket szereztünk be. (Mivel a Találkozó már a vizsgaidőszakra esik, a jegyek száma ezúttal nem túl magas.)

Előadások - támpont-akcióval

Bertold Brecht: Galilei élete - Miskolci Nemzeti Színház
Vígszínház - május 30. 19^{00}

"Miként ítélkezik Galilei fölött, milyen cselekedetre, egyáltalán a cselekvés lehetőségére szavaz-e egy mai előadás? Milyen hangsúlyok képesek korhűen éltetni Brecht drámáját? Erre ad igen pontos, következetes, továbbgondolásra késztető, becsületes feleletet Csiszár Imre előadása a Miskolci Nemzeti Színházban. Rendezésében érvényt szerez Galilei kétségeinek, gyötrelmeinek, hely- és útkereséseinek éppúgy, mint a tudós árulásának, rendíthetetlen alkotókedvének, beszorítottságának és végső önmarcangoló vádjainak. (...) Csiszár a maga és kortársai kérdéseit, érvényes gondjait és felelősségét kutató hitét mutatja meg Brecht drámájában. Jól értve az író nyelvét és gondolkodását, de tisztán érezve és figyelve mindarra, ami mai látásmódunkkal és sorshelyzeteinkkel teszi érvényessé Galilei életét és Brecht drámáját." - Róna Katalin (Film.Színház Muzsika - 1987. márc. 28.)

G.B. Shaw: Szent Johanna - Kaposvári Csiky Gergely Színház
Vígszínház - május 31. 19.00.

Johanna története mindig izgalmas, tanulságos élmény, hisz a hitről szól, a hitben rejlő erőről. Ez a hit egy tiszta, biztos, erős akaratú ember sajátja. S vajon Shaw ilyen ember volt-e? Hitt-e a csodában? Ez a kérdés teszi nehéz feladattá a mű színpadra állítását, Persze, ha a rendező valamelyik irányba dönt, és válaszol a kérdésre, így alakítva ki elképzelését, nincsen gond. De ennél az előadásnál Babarczy László nem dönt határozottan. S ez rányomja bélyegét az előadás egészére. Minden csak félig történik meg, félig érzékelt, félig bemutatott. Nincsenek biztos, megfogható irányok. Elnagyolt a produkció. S hogy miért érdemes mégis megnézni? A színműben rejlő fontos gondolatokért, s néhány kiváló színészi alakításért. (Csákányi Eszter, Jordán Tamás, Spindler Béla) S talán azért is, mert érdemes megfigyelni, milyen magas szintet jelent még így is egy nem túl jól sikerült kaposvári előadás.

Gorkij: Örökösök - Szolnoki Szigligeti Színház
Thália Színház - május 20. 19^{00}

Az Örökösök című drámájának első változatát Gorkij 1910-ben írta. A forradalmi események hatására 1935-ben átírta művét. Hosszú ideig csak ezt a változatot játszották. Csak négy évtized után került elő az eredeti változat, "amelyben még alighа vélhető föl forradalmi nézet, ám annál több a mélyebben rejtőző sejtelmesség, a lélek titkaiból kibontható drámai helyzet. Azok az indulatokkal teli szituációk, melyek való világot jeleztek korunkban, amelyek épp mindent elborítani igyekvő látszataikkal megmutatják a század első évtizedét." (Róna Katalin)

Az előadás rendezője Fodor Tamás. Aki látta most a Szkénében a szolnokiak vendégjátékát, a Janikát, valószínűleg újra kedvet érez, hogy ezt a darabot is megnézze. Fodor már ott bemutattta tiszta, mély rendezői koncepcióját, mellyel egy remek előadást produkált. Fodor egy új szemléletet hoz be színházi életünkbe. Ő így vall erről: "A jó előadáson bizonyos ponton beállhat az a fajta unalom, amiért én harcolok: olyan unalmas, mint az élet, és olyan izgalmas, mint az élet. Formája unalmas, mélysége izgalmas. Olyan helyzetnek kell megszületnie, mikor ép a néző legszívesebben kisompolyognék a nézőtérről, "kérem itt valami olyasmi van, amitől zavarban vagyok, nekem ehhez nem szabad, hogy közöm legyen"...és mégis ott tart valami, hogy a gyönyörű szép serdülőkori kíváncsiságot érezzem át."

Örkény István: Forgatókönyv - Veszprémi Petőfi Sándor Színház
Nemzeti Színház - május 27. 19.^{oo}

A 75 éve született Örkény István a drámaírásnak is nagymestere volt. Ezt a Tóték és a Macskajáték ismeretében nem kell külön hangsúlyozni. A Forgatókönyvet mégis csak öt éve mutatták be először. Ennek oka, hogy ezt a darabot nem kisérte hivatalos ünneplés. Témája a koncepciós perek, melyek mindegyike egy előregyártott forgatókönyv alapján játszódott. A főhőstis több hasonló sorsú politikus életrajzi eleméből gyúrta össze Örkény. A tárgyalás keretéül a cirkuszt használja fel, mely jó segítséget ad a sok-sok utalás, jelzés megértésére, befogadására. A Forgatókönyv egy tragikus történelmi kor szégyenteljeseseményeinek kiváló művészi ábrázolása. Ezér színrevivő akkor jár a legjobban, ha hűen követi az írói elképzelést. A rendező, Paál István megértette ezt, így a jubileumi évüket csak magyar színművek bemutatásával ünneplő veszprémiek egy remek előadást hoztak létre, ragyogó színészi alakításokkal. (Köztük Vallai Péter egyetemünkön jól ismert előadói estjeivel.)

A Találkozó további fontosabb előadásai:

Páskándi Géza: Lélekharang - Nyíregyházi Móricz Zsigmond Színház
Thália Színház - május 14. 19.oo.

Páskándi új drámája ismét történelmi témát dolgoz fel. Bécsben a múlt század közepén egy szabósegéd merényletet kisérel meg a császár ellen. A darab a vallatás keretében tárja fel a bűn okát, a bűnös lelkét, indítékait, magatartását, jellemét.

Edvard Bond: Bolond - Nyíregyházi Móricz Zsigmond Színház
Thália Színház - május 15. 19.oo.

"Bond drámája a pillanatnyi egyféleképpen igazságos rendnek meg nem felelő, ezért deviánsnak minősített magatartást vizsgálja, Durva és direkt eszközökkel kapcsolja össze a társadalmi elégedetlenség és az alkotó művész elkülönülő másfajtaságának problémáit." (Bérczes László)

Örkény István: Tóték - Debreceni Csokonai Színház
Vígszínház - május 26. 19.oo.

"A debreceni előadás legfőbb érdeme az, hogy megmutatja, milyen könnyen megy át a rend az őrületbe, milyen váratlanul és magától értetődően bukik ki belőlük az irracionalitás. Irtózatos az esély a rosszra. Mindenki lehet Tót, és mindenki lehet őrnagy."Én Tóttal érzek, de az őrnagy is én vagyok"- írta hőseiről Örkény István. Ez a mondat Pinczés István rendezésének kulcsa." (Bérczes László)

További májusi érdekességek

- Színészek koncertje - Thália Színház - május 9. 23^{oo}.
(A korábbi nagysikerű koncert megismétlése. Fellép többek között Bubik István, Mácsai Pál, Mikó István, Dunai Tamás)
- Örkény István: Tóték - a japán Bungaiza Cegidan Társulat vendégjátéka
Thália Színház - május 8. 19.oo.
- Állva eltemetve - a helsinki KOM Színház vendégjátéka - Katona J. Sz. - május 11.
- Ionesco: Különóra - A kopasz énekesnő - a Kaposvári Csiky Gergely Színház vendégjátéka - Katona J. Sz. - május 16.,17. 19.oo.
(A kaposváriak produkciójában - ellentétben a Pesti Színházzal - az abszurd teljes mértékben kibontakozik és a legjobb kaposvári színészek biztosan mozognak ebben a közegben is. - Csákányi Eszter, Lukáts Andor, Lázár Kati Máté Gábor, Pogány Judit, Jordán Tamás, Koltai Róbert - rendezte: Ascher Tamás)
- Elvire Jouvet 40 - a Commedie Francaise, a Strasbourgi Nemzeti Színház és a Pandora Együttes vendégjátéka - Katona J. Sz. - május 18. 19.oo. és 21.3o.
(Az előadás az évad legkülönlegesebb, legjelentősebb produkciójának igérkezik.)

BALLA ERNA — KÖNYV

Csáth Géza: A varázsló halála (Szépirodalmi)

Az író születésének loo. évfordulójára megjelent kötetet Illés Endre válogatta. Csáth Géza Szabadkán született, korán induló, fénylő tehetség volt, a Nyugatnak alapítása óta munkatársa. Életének korán, 32 évesen vetett véget.

Novellaskötetei: A varázsló kertje (19o8), Az albíróék (19o9), Délutáni álom (1911), Schmith mézeskalácsos (1912), Muzsikusok (1913). Színdarabokat, regényeket is írt, Janika c. darabját a Szolnoki Szigligeti Színház most is játssza.

Illés Endre írja róla bevezető tanulmányában: "Csáth Géza tömör, félelmetes életművében megtalálhatjuk a magyar novella későbbi legjelentősebb változatait. A legmerészebb ihlető volt, sokszor felülmúlhatatlannak látszó előd. Kosztolányi Dezső két évtized múlva jut el addig a varázslatos egyszerűségig, dallamos pontosságig, ami Csáth korai novelláiban, már a Szombat esté-ben, az Apa és fiá-ban, és a Vörös Eszti-ben megejt."

Stephen King: A ragyogás (Árkádia)

"Stephen King kiemelkedő képviselője egy jellegzetesen amerikai műfajnak, a pszichohorrornak, mely olyan elődökre tekinthet vissza, mint E.A. Poe, Ambrose Pierce vagy Hawthorne.

A ragyogás pompás rémtörténet, amelyben minden hitchkocki klisé adva van: a Colorado-hegység egyik magaslatán a hó által a világtól elzárt szálloda, melynek története hátborzongató rémségek sorozatából áll; egy un. "második látással", vagyis ragyogással megáldott-megvert túlérzékeny kisfiú, aki azt is megérzi, ami csak történni fog, s érzékenységével jelen idejű fenyegetésként éli át, ami a múltban már megesett; az alkoholizmusából éppen kigyógyult apa, akinek labilis idegrendszere fokozatosan tovább romlik, mígnem a Szálloda (amelynek történetét meg akarja írni,) szelleme teljesen hatalmába keríti, s ezzel a pusztító szellemmel azonosulva családja megsemmisítésére tör; az elhatalmasodó tébolynak már-már természetfölötti őrületté fokozása, s ennek megfelelően olyan "képsorok", amelyekhez hasonlók csak a Hitchkock-filmek tetőpontján találhatók; s végül - ha nem is mindenki számára - a megmenekülés.

A regényből-nem véletlenül-sikeres film is készült Stanley Kubrick rendezésében, Jack Nickolsonnal a főszerepben."

Eeva-Liisa Manner: A füst árnyéka (Európa)

" A modern költészetet kedvelő olvasónak kettős örömöt nyújtanak a finn költőnő versei. Megtalálja benne mindazt, ami napjaink világlíráját jellemzi: a szorongás, a magányosság gyötrelmeit, az aggodalmat világunk sorsa felett - Stroncium című ciklusa az atompusztítás legmegrendítőbb víziója. Munkásságának igazi éltető eleme mégis a bizalom az emberben, s ez az ember olyan szoros közösségben létezik a természettel, ahogy nyugat-európai költőtársainak műveiben talán soha.

A költőnő már 1968-ban, Mi többet... című versében (háromsorosában) jelezte mondandójának fogyását, 1977 óta nem is jelent meg új kötete. Elzárkózva él Tamperében, és műfordításokon dolgozik. A magyar nyelvű válogatott verseknek különös érdekességet kölcsönöz egy versátalakítás. Hogy a kötetbe a hosszú lélegzetű Kromatikus szintek is beleférjen, a költőnő a válogató kérésére közek 12o sorral lerövidítette a költeményt." (Válogatta: Szopori Nagy Lajos)

Gyurkó László: 1956 (Magvető)

" Gyurkó László - akárcsak Leninről és Kádár Jánosról írt könyvében - ismét olyan témát választott, mellyel, történészek, a politika tudósai sajnálatosan keveset foglalkoznak.

Előtanulmány és oknyomozás - ezt az alcímet adta új könyvének a Kossuth-díjas író. Előtanulmány egy majdani, minden részletet feltáró műből, s történelmi oknyomozás 1956 véres és tragikus őszéről.

Az író szinte óráról órára követi végig, mi történt Magyarországon 1956. okt.23. és nov.4. között. Összeveti a résztvevők, szemtanúk ellentétes emlékezéseit, a dokumentumokkal igazolható tényeket, a korabeli hazai és világsajtó cikkeit, rádióadásokat, s mindebből igyekszik megkeresni az igazságot. (...)"

BEMUTATJUK

A JAK-FÜZETSOROZATOT

A JAK-füzetsorozat 1982-ben indult a Magvető Kiadó gondozásában. Az akkori célokról, elképzelésekről ír Szilágyi Ákos, a JAK titkára, az első füzethez írt bevezetőjében:

" Egy olyan irodalmi korszakban, amelyben műalkotás és irányzat, író és irodalmi élet, írói műhely és irodalmi nyilvánosság, írói aktivitás és közemberi aktivitás szembeállítása az irodalmi rend alapja, jogosulttá válik minden "felforgató" tevékenység, amely az egyes művek irodalmi kontextusának, az irodalom tényleges irányzati tagoltságának kirajzolására irányul. Ez a felismerés vezette a Magyar Írók Szövetségének József Attila Körét, amikor évekkel ezelőtt az új művek számára új kiadási formát kezdeményezett. Elképzelésük egy olyan füzetsorozat volt, amely kiszabadíthatja a legújabb irodalmi nemzedéket az antológiák és folyóiratok mai tömegszállásairól, és a régi nyomorúságot mégsem az önálló és visszhangtalan kötetek luxusmagányára cseréli fel. A kezdeményezés most megértő kiadóra lelt, és ez év végétől a Magvető gondozásában, évente legalább tizenkét alkalommal, megjelenhetnek a József Attila Kör füzetei.

A "füzet" megjelölés sorozatunk sajátos műfajára utal, amely egyesíti magában mind a folyóiratszerű közlésmód, mind az önálló kötetekben való megjelenés bizonyos elemeit. A füzetek egyfelől megőrzik az egyes művek irodalmi önállóságát, másfelől - a mai irodalmi folyóiratok többségétől eltérően - biztosítják, hogy saját hagyományaik és újításaik, saját művészi, szellemi, kulturális kontextusuk összefüggésében jelenjenek meg. Ezért az elméletnek legalább akkora helyet kívánunk biztosítani, mint a szépirodalomnak, az irodalmi csoportok, irányzatok, műhelyek közös fellépései számára legalább annyi alkalmat, mint az egyes írók jelentkezésének. Mindez nem a szépirodalom "hátrányos megkülönböztetését", elmélet és művészet végletes szétválasztását jelenti, hanem - éppen ellenkezőleg - újraegyesítésüket a konkrét művek, irányzatok, szellemi áramlatok szerves irodalmi kontextusában. A füzetsorozat e sajátossága révén talán a legújabb nemzedék irodalmi önmeghatározásának és minőségi tagolódásának új fórumává válhat. De hozzájárulhat ahhoz is, hogy regionális, életkori, adminisztratív szempontok helyett valóságos irodalmi szempontok szervezzék és tagolják irodalmi nyilvánosságunkat. Minden füzet új és új szellemi kontextust rajzolhat ki, más és más irodalmi törésvonalat érzékeltethet, egymással homlokegyenest ellentéteseket is."

Az elképzelések nagyjából megvalósultak, csak a rendszeres megjelenést nem tudták elérni, jelzi ezt az is, hogy az eredeti tervek szerint az évenként kötetnél kellene tartaniuk, ezzel szemben eddig 24 jelent meg. Ebben technikai okok, valamint a kiadó és szerkesztői elképzelések nehezen összeegyeztethetősége is szerepet játszottak, annak ellenére, hogy a kiadó részéről Hegedűs Mária és Körmendy Zsuzsa nagy jóindulattal működtek-működnek közre. Néhány az eddig megjelent füzetek közül: Nádas Péter: Nézőtér, Esterházy Péter: Daisy, Kamarás István-Varga Csaba: Reformvár Zalán Tibor: Opus N3: Koga, Török László: Módosulások.

A sorozatot a JAK tagjai által választott szerkesztő bizottság gondozza. Az eddig megjelent kötetek még az előző bizottság keze alól kerültek ki, mely 1985 végéig működött, tagjai Borsi-Kálmán Béla, Dérczy Péter, Jankovics József, Parti Nagy Lajos, Vilmon Gyula és Pócs Péter voltak. Mi Csapodi Miklóssal, a jelenlegi szerkesztő bizottság tagjával beszélgettünk, elsősorban a sorozat jövőjéről. (Az általuk szerkesztett kötetek először idén kerülnek a boltokba.)

Terveik között szerepel továbbra is a szépirodalom mellett szociográfiák, tanulmányok, fotókötetek megjelentetése, újdonság a zene-kötet, egy drámaantológia, mesekötet - felnőtteknek, egy kötet a kortárs képzőművészetről.

A tervezett kötetek közül néhány:

- Géczi János: Vadnarancsok II.
- Glauziusz Tamás regénye
- két Bódy-forgatókönyv: Tűzes angyal, Pszichotechnikum
- Molnár Miklós verseskötete
- Balassa Péter: Dyptichon e. tanulmánykötete két regényről (Esterházy: Bevezetés a szépirodalomba, Nádas: Emlékiratok könyve)
- Zalán Tibor hangjátékkötete

ÚJ BEMUTATÓK:

április 16.:

Robert M. Young: Gregorio Cortez balladája (feliratos, amerikai, 1983)
John Landis: Szerepcsere (feliratos, amerikai, 1983)
Roland Diaz: Bagoly mondja verébnek (szinkr., kubai, 1984)
Leonyid Gajdaj: Vigyázat! Életveszély! (szinkr., szovjet, 1985)

április 23.:

Franc Roddam: Framkenstein menyasszonya (szinkr., amerikai, 1985)
Böszörményi Géza: Laura (1986)
Ariel Zeitoun: Emlékek, emlékek (felir., francia, 1984)
Sergiu Nicolaescu: Csulandra (felir., román, 1984)

A KINIZSI MOZI MŰSORA:

április 16.: Mario Camus: Méhkas (szinkr., spanyol)
17.: Filip Bajon: Ária egy atlétáért (felir., lengyel)
18.: Szkuljin: Valaki kopogott (felir., szovjet)
19.: Marco Bellocchio: IV.Henrik (felir., olasz)
20.: Kósa Ferenc: Küldetés (fekete-fehér)
21.: Kenneth Loach: Tekintetek és mosolyok (fekete-fehér, szinkr.,angol)
22.: Fábri Zoltán: Isten hozta, őrnagy úr!
23.: Tengiz Abuladze: A kívánság fája (felir., szovjet)
24.: Miselitze: Az öszvér nem megy esküvőre (szinkr., szovjet)
25.: Malick: Mennyei napok (felir., angol)
26.: Marco Ferreri: Szállást kérek (felir., olasz)
27.: Eldar Sengelaja: Csodabogarak (felir., szovjet)
28.: Vu-Ji Kung: Emlékeim a régi Pekingről (felir., kínai)
29.: Tapio Suminen: Hé, élet! (felir., finn)

KENNETH LOACH: TEKINTETEK ÉS MOSOLYOK

" Ken Loach (...) nem engedi megszületni a drámát - amint hogy a sztorit is kívül rekesztette a filmen. Mindezek helyett is a világ feltérképezését kínálja (úgy, ahogy a felnövekvő kamaszok érzékelik: laposan, összefüggéstelenül, látszólag logikátlanul), jellegzetes képsorokat, életük színhelyeit. A munkaközvetítő irodát, a segélyekért jelentkezők hosszú sorbanállását, a kocsmát, a diszkót, az elővárosi házak utcáját, a hamburgeres bisztrót, a cipőboltot, ahol az a csúnyácska, boldogtalan kislány dolgozik, akivel az egyik fiú összeszerelmesedik (vagy inkább csak összesodródik), a betonfalú szűk tanácsi lakást - ahol minden olyan megalázóan örömtelen. (...) Csakhogy...csakhogy van ennek a filmnek (például) egy titkos főszereplője: a rendőr, akinek sziluettje csúcsos sisakjában mintegy képi refrénként fel-feltűnik mindenhol, ahol ezek a fiatalok megfordulnak - feltűnik, mégpedig intőleg s néha már fenyegetőleg, mint a belső rendjét vesztett világra rákényszerített külső, felszíni rend jelképe. Ez a rend pedig erőszakot virágzik: a film egyik legmegdöbbentőbb képsora az az ártatlan civódásnak induló, aztán majdnem gyilkossá fajuló verekedés, amelybe a főszereplő, alig pelyhedző állú fiatalember szinte csak közönyből, vállvonogatva veti bele magát.

Vagyis: mi lesz ebből? Mi lesz, amikor majd ezek a gyerekek rájönnek arra, hogy be vannak csapva, hogy be vannak kerítve? Mi lesz, amikor elfogy a remény?..."
(Bart István: Vesztesnek születtek Filmvilág 1984/8)

— DÁNIEL ZSOLT — NAGY NÓRA ——— ZENE ———

KOMOLYZENE

A következő két hét hangversenyei közül néhányra szeretném felhívni a figyelmeteket.

Április 21-én Kocsis Zoltán zongoraestje hallható a Zeneakadémián.

Április 24-én ugyancsak a Zeneakadémián Lamberto Gardelli vezényletével a Magyar Állami Hangversenyzenekar koncertezik. Verdi, Paganini és Berlioz szerepel műsorukon.

Ezzel egyidőben a Kisteremben a Tomkins énekegyüttes lép fel.

Április 27-én az Operaházban a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara ad hangversenyt. Ez alkalommal John Dodson Brahms: Hegedűversenyét és Sosztakovics: VI. szinfóniáját vezényli.

A Zeneakadémián pedig a Liszt Ferenc Kamarazenekar Mozart-estet ad. Műsorukon a D-dúr/Prágai/ szinfónia, a C-dúr/Jupiter/ szinfónia és a Hangversenyária szerepel.

KÖNNYŰZENE

A Rádió új könnyűzenei műsorairól

Azoknak, akik föl szeretnének venni, leginkább Divéky István "Sikerlemezek CD-n" című sorozatát ajánlhatom, hiszen ezekből lehet messze a legjobb minőségű felvételeket készíteni (a legtöbb műsorban, ahol hagyományos lemezről adnak le, sokszor olyan pocsék a minőség, hogy azt gondolhatnánk: valaki otthonról hozta be a lemezét, hogy bemutassa a Rádióban, vagy a Rádió lemeztárából minden ott dolgozó hazaviheti a lemezt, és Tesláján végig hallgathatja); általában maguk a zenék is értékesek, színvonalasak. E műsorral azonban a lehető legkülönbözőbb időpontokban találkozhatunk, és nem is minden héten.

Sokkal rendszeresebb Herskovits Iván Album-ajánlat című sorozata (minden szerdán 19.55, Petőfi). Ennek külön értéke, hogy leginkább új lemezeket mutat be, s főleg a legszínvonalasabb, az angol rockzene területéről. Régebbi lemezeket csak kivételes, de indokolt esetben hallhatunk.

S ha már a Rádió e fiatal szerkesztőjénél tartunk, érdemes megemlíteni Rockpanoráma című sorozatát, amely - bár sokat veszett kezdeti, szinte tarthatatlanul magas színvonalából - különlegességével még mindig a rádióműsorok egyik legszínesebbike. Műsorában leginkább független lemezkiadók lemezeivel, Magyarországon ismeretlen előadókkal és különleges (például újrakevert, feldolgozott) felvételekkel ismerteti meg hallgatóit. Az adás általában 23.2o-kor kezdődik, de hogy melyik napon, az kiszámíthatatlan.

Lemezpiac

Nagyon nehéz kiválasztani millió lemez közül a legjobbakat. Természetesen ezek a választások teljesen szubjektívek, itt csak az egyéni ízlés dönt. Ezért ezzel lehet egyetérteni és vitatkozni. lo, számomra fontos lemezt sorolok fel.

1. Anthony Braxton - Performance For Quartet
2. John Coltrane - The Other Village Vanguard Tapes
3. Miles Davis - Kind Of Blue
4. Bill Evans - You Must Bekieve In Spring
5. Steve Lacy - Catch
6. Modern Jazz Quartet - Blues On Bach
7. Roscoe Mitchell - Nonaah
8. Oregon - Out Of The Woods
9. Evan Parker + Derek Bailey - The London Concert
lo. Rova Saxophone Quartet - As Was

Ezután a lista után még másik 4-5 ilyen jellegűt össze lehetne állítani, hiszen kimaradtak olyan fontos emberek, mint Jarrett, Dolphy, George Lewis, A. Shepp, stb.

Tulajdonképpen ez egy játék, tehát ezek nyilvánvalóan hangulattól, lelkiállapottól függően mindig változnak, és talán ez nem is baj, hiszen annyiféle jó zene van ... és hát manapság igazán jó lemezt a városban csak egy-két helyen lehet kapni.

"Newport" hanglemezbolt, Lenin krt. lol.

LEMEZLISTA - Kelemen Zoltántól, a KDC vezetőjétől

"Következzenek most a 80-as évek általam legjobbnak ítélt lemezei, megjelenés szerinti sorrendben, két megjegyzéssel. Az egyik azzal függ össze, hogy miért kezdem e listát három 1979-es LP-vel: én a 80-as évek rockzenéjét valahonnan innen számítom. A másik pedig az, hogy ha nem időrendi sorrendben adtam volna m meg az alábbi lemezeket, akkor is listavezető lenne " A Fal ".

Ime tehát a lista:

PINK FLOYD - The Wall (1979)
LED ZEPPELIN - In Through The Out Door (1979)
SUPERTRAMP - Breakfast In America (1979)
SUPERTRAMP - Paris (1980)
YES - Drama (1980)
YES - Yesshows (1980)
SIMON AND GARFUNKEL - The Concert In The Central Park (1982)
GENESIS - GENESIS (cim nélkül) (1983)
YES - 90125 (1983)
SADE - Diamond Life (1984)
CURE - The Head On The Door (1985)
DIRE STRAITS - Brothers In Arms (1985)
PETER GABRIEL - So (1986)
GENESIS - Invisible Touch (1986)

MŰZEUM — KISS ZOLTÁN — KIÁLLITÁS

Oskar Kokoschka : Élmények az életben (Vigadó Galéria , ápr.26-ig)

Tavaly emlékezett meg a világ O. Kokoschka születésének századik évfordulójáról. A Tavaszi Fesztivál keretében most nálunk is látható egy grafikai válogatás, amely a Salzburgi Tartományi Rupertinum tulajdona, akárcsak a művész összes sokszorosított grafikája.

Túl az évforduló megkésettségén Kokoschka mindig "aktuális", mert akárcsak élete, életműve is átfogja századunkat. Sokoldalú művészegyéniség - esszéista, költő, képzőművész és tanár is volt egyszemélyben. A kiállítás időrendi és tematikus keresztmetszetét adja a művész grafikai munkásságának.

Első képeit Kokoschka a Wiener Werkstätte számára rajzolta, ezek közül figyelemreméltó az "Álmodó fiúk" c. litográfia sorozata, amely az azonos című költeményhez készült. A színes nyomatok nem pusztán a vers illusztrációi, önálló alkotásokként is megállják helyüket, így egyszerre jelenik meg a gondolat, az érzés képben és szövegben.

Érzések, benyomások, hangulatok - ezek azok, amelyek alkotói voltak Kokoschka képeinek. A kiállításon látható egy sorozat (Koncert I-V), amely "variációk egy témára"-szerűen dolgozza fel egy zenét hallgató nő arcmimikáját, gesztusait. Minden kép egy zeneszerző, egy hangulat.

Ennek tükrében Kokoschka portréi is életrekelnek, a számunkra talán ismeretlen modellekről többet megtudunk, mint a képekhez fűzött ismertetőkből (amelyek viszont tényanyagukkal, mértéktartásukkal méltán emelik a kiállítás színvonalát, rendezésben is felnőve a művészhez).

A kiállítás végére maradtak a művész tájképei, Görögország, London, Manhattan és Marrakes. Akik már jártak ezeken a tájakon, bizton érezhetik: igen ez Delphi, ez a Tower hídja...

A tárlat nem adja, és nem is adhatja Kokoschka életművének bemutatását, de kedvet csinálhat annak megismeréséhez és méltán pályázhat az idény egyik legjobb kiállításának címére.

ÜNNEPEK

S.Nagy Katalin: Az ünnepek vizuális kellékei

" A mindennapi élet, a mindennapi kultúra szerves tartozéka az ünnep. Nem ismeretes olyan invertár, amely pontosan regisztrálná, jelenkori hazai kultúránkban melyek az ünnepek.Ehhez természetesen szükség volna az ünnep fogalmának közmegegyezésen alapuló tisztázására. Más a társadalmi ünnepek funkciója, az ünneplés jellege, hatása, és más a családi, magánszférára korlátozott ünnepek hatóköre,funkciója.
E tanulmány az ünnepek vizuális kellékeit veszi sorra, így az ünnepi lakásbelsőt, az ünnepi étkezési szokásokat, az ünnepi öltözéket valamint az ajándékozást.
A tanulmány teljes egészében az Ünnepek a mai magyar társadalomban című kötetben található.

(Tömegkommunikációs Kutató Központ,Budapest 1982)

A Kultúra és közösség 1982/5 száma Ünnepeink címmel közöl tematikus összeállítást. Innen ajánljuk a következő cikkeket:

D.Hoffmann Márta- Szilágyi Erzsébet: Az ünnep-identitásról

"A szocializációs folyamatban a felnőttszerep elsajátításával kialakul egyfajta ünnep-identitás. Az ünnepi rítusba való bekapcsolódás csak keret, csak lehetőség az "együttes élmény" kialakulásához. Az "együttes élmény" akkor jön létre, ha a primér és a referencia csoportokkal közösen tartalommal telíti meg az egyén az adott ünnepi keretet. Az "együttes élmény" bizonyos fajta aktivitást igényel - és ennek az aktivitásnak az erőssége az életszakaszoktól is függ. Mert például a gyermektől az ünnepi rítusba való teljes részvétel már aktivitásnak számít, míg felnőttkorban a részvételnek magában kell foglalnia a normateremtést- és alkotást is. Az identitás ellen hathat egy sajátos személyiségszerkezet és bizonyos élettörténések (pl. a szülők elvesztése válás, stb. esetén), de ugyancsak ellene hathat ha egy társadalomban túlságosan formalizáltak az érintkezési formák, ha a felgyorsult mobilitás következtében az egyén elveszti gyökereit, és új értékeket, normákat nem képes interiorizálni."

Jakab Zoltán: Társadalmi ünnepek és ünnepi érzület - a hetvenes évek elején

"1970-ben és 1974-ben két olyan kérdőíves vizsgálat zajlott le a társadalmi-politikai ünnepekkel, ünnepségekkel kapcsolatos érzületekről, amelyeknek eredményei akkoriban csak igen szűk körben váltak ismeretessé s azóta még kevésbé kerültek szóba. A cikk ezen kutatások eredményeit ismerteti. "Az 1970-es és 1974-es vizsgálat tárgya nagyobbrészt azonos volt, s ezen belül ugyanolyan eszközökkel (kérdésekkel) történt az információk gyűjtése.
A kérdéskörök az alábbiak voltak:
- általában vett ünnepek megkülönböztető jegyei (az ünnepek definíciója a köznapi tudatban)
- az ünnepek szubjektív fontossági hierarchiája
- a társadalmi-politikai ünnepek tradícióinak ismerete
- a társadalmi-politikai ünnepek észlelt társadalmi értékelése
- a társadalmi-politikai ünnepek affektív jelentősége
- a munkahelyi ünnepélyekkel kapcsolatos vélekedések."

A következő írások találhatók még ebben a számban:
Tomka Miklós: Életfordulók ünneplése a szocialista országokban
Bálint Éva: 5-6 évesek az ünnepről
S. Nagy Katalin: Az ajándéktárgyakról

KSH Számítástechnikai és Ügyvitelszervező Vállalat

1145 Budapest, Szugló u. 9–15.

35 éves szakmai multú bérmunkairoda. Országos számitóközpont hálózattal, saját szervizzel, speciális számitástechnikai nyomdaüzemmel. Központi fejlesztő apparátussal és rendszerfejlesztő leányvállalatokkal végzi a számitástechnikai igények kielégitését.

Számítástechnikai szellemi szolgáltatások:

- ÁTVILÁGITÁS, a vállalatok működési és irányitási mechanizmusának problémafeltárása, fejlesztési koncepció kidolgozása;
- ALKALMAZÓI SZOFTVER létrehozása, komplex, vagy részfeladatok ellátása. Ezen belül:
  ügyvitel- és rendszerszervezés, adatmodellezés;
  a programrendszer specifikálása, programozás.
- TÍPUS ALKALMAZÓI RENDSZEREK készítése, adaptálása;
- MIKROSZMITÓGÉPRE alkalmazói – és alapszoftver bővitő – programok készítése;
- SZAKTANÁCSADÁS számítástechnikaalkalmazási (mikroelektronikaalkalmazási), informatikai, illetve szervezési kérdésekben;
- KOMPLEX VÁLLALKOZÁS keretében számitógépes rendszerek (hv/sv) telepitésének tervezése (hv-környezet kialakitása) és kivitelezése;
- SZELLEMI EXPORT a szoftverkészitésből (ausztrioi, NSZK-beli és svájci referenciahelyekkel);
- SZÉLES KÖRÜ KOOPERÁCIÓ ügyfelekkel, gyártókkal, kutató- és oktatási intézetekkel.

Számitógépes szolgáltatások:

- alkalmazói rendszerek ÜZEMELTETÉSE saját, vagy átvett alkalmazói szoftver bérmunkában,
  IBM 370/148-as, R–22-es, R–35-ös, SIEMENS, IRIS, valamint TPA gépeken;
- ADATRÖGZITÉS mágneses MDS, VIDEOPLEX, MERA és ROBOTRON berendezésekkel, vagy lyukkártya adathordozókra;
- OSZTOTT ADATFELDOLGOZÁS (TAF) terminálkiszolgálás;

Szerviz Üzemi szolgáltatások:

mikro- és miniszámitógépek, mikrofilm olvasók, mágnesszalag és lemeztisztitó berendezések, stb. műszoki szervizellátása;

Nyomdaüzemi szolgáltatások:

Papiralapú számitástechnikai adathordozók gyártása.

Kereskedelmi tevékenység:

- MIKROSZÁMITÓGÉPEK feladathoz rendelt kiválasztása, beszerzése, és ÉRTÉKESITÉSE, bérbeadása, (LEASING)
- ALKALMAZÓI SZOFTVEREK forgalmozósa, bérlete;
- SZÁMITÁSTECHNIKAI ALKALMAZÁSHOZ szükséges segédeszközök, nyomtatványok árusitása;

VEVŐSZOLGÁLAT ÉS TANÁCSADÁS, szakmai bemutatók a lakosságnak és közületeknek.

KÖZPONTI ÜGYFÉLSZOLGÁLAT: 223-409

TÉMA: Hozzáadottértékadó

HVG 1987. április 4.: Egyperces - Mehrwertsteuer
Osztrák hozzáadottérték-adó csökkentés

A téma, úgy gondoljuk, most a nyári utazások előtt különösen aktuális. És hogy ne csak a gyakorlati tudni- és tennivalókat ismerjük (erre szolgál a két HVG-cikk), ajánljuk a következő írásokat:

Kamarás Klára: A hozzáadottérték-adózás és a külkereskedelem

A szerző mielőtt bemutatná a ma 33 országban működő adórendszer mechanizmusát, röviden áttekinti a jellemzőnek ítélt francia adórendszer történetét, változásait. A levonásos adótechnika következményeit, a TVA konkrét működését a külkereskedelem szempontjából értékeli. Valóságos példákon keresztül mutatja be a mechanizmust, a működő rendszer kulcsai módosításának hatásait. A cikk végül a hozzáadottérték-adórendszerre való áttérés egyszeri következményeit elemzi.
(Pénzügyi Szemle 1986/2)

Harza Lajos-Papp József: Hozzáadottérték-adózás az NSZK-ban

"Az NSZK-ban 1968 előtt többfázisú bruttó forgalmi adózási rendszer működött. Elsősorban e rendszer fogyatékosságai (például a túlzott mértékű koncentrációra való ösztönzés) miatt vezették be 1968-ban a többfázisú nettó forgalmi (hozzáadottérték-) adózási rendszert - az EGK adóösszehangolási törekvésének keretében.(...) A hozzáadottérték-adózásban gazdaság-és társadalompolitikai okokból előnyt élvez, kedvezményt kap a mezőgazdaság (beleértve a kistermelést is), s általában az élelmiszergazdaság. Az áttérést gondos előkészítő, elemző munka előzte meg. A szerzők következtetéseikben állást foglalnal, magyar szempontból is értékelik a tapasztalatokat: a hozzáadottérték-adó bevezetésével nőne hazánkban is a(köz)gazdasági tisztánlátás mértéke."
(Külgazdaság 1986/3)

Dr. Rainer Walz: Az adójog integrációja az EGK-ban

"Egy integráció mechanizmusának feltételeiről, lehetőségeiről és kereteiről a pénzügyek és az adóztatás sajátos területén keresztül lehet a legjobb áttekintést megszerezni.(...) Az adójogi integráció témájához ezért nemcsak a pillanatnyi helyzet és a nagy politikai célok tartoznak, hanem azok a politikai és gyakorlati akadályok is, melyek az integrációs folyamat kibontakozását nehézkessé teszik."
(Pénzügyi Szemle 1984/5)

Kovács Álmos: Az adórendszer és a vállalati jövedelmezőségi követelmények

Ezt a cikket azoknak ajánlhatjuk, akiket a választott téma közgazdasági tartalma, magyarországi vonatkozásai érdekelnek.

"A vállalati erőforrás-felhasználással szemben támasztott jövedelmezőségi követelményeket a gazdaság szabályozó rendszere határozza meg. Az adórendszer változtatása módosítja e követelményeket is, s ezzel együtt megváltoztatja a vállalati gazdálkodás hatékonyságának értékelését.(...) E kérdéskörrel foglalkozunk az adórendszer 1985. és 1986. évi módosítása, valamint a hozzáadottérték-adó esetleges bevezetésével kapcsolatosan elméletileg szóba kerülő néhány konstrukció kapcsán.(...) (Gyakran) háttérbe szorul annak elemzése, hogy a módosítás miként és milyen mértékben differenciálja a vállalatokat. Ha viszont a differenciálás nem indokolható meggyőzően, számítani lehet arra, hogy a módosítás következtében a korábbinál lényegesen rosszabb helyzetbe kerülő vállalatok nehezen kivédhető nyomást fejtenek ki különféle mentesítések és támogatások kiharcolására."
(Közgazdasági Szemle 1986/7-8)

HÚSVÉTI BULI A KÖZGÁZ DIÁKCENTRUMBAN

április 24-én 19^{30}-tól 01^{30}-ig

A tervezett programok:

- BUDAFLAX - Lee Cooper divatbemutató - utána sorsolás, értékes nyeremények
- Studium Dixieland Band és Satöbbi koncert - aula 21.30.
- vendégünk: Sándor György humoralista - II-es előadó 20.00.
- Herskovits Iván lemezklubja - II. emeleti előadó 20.00.
- film: A St. Tropez-i csendőr - I-es előadó 20.00., 23.00.
- disco
- casino
- teaház

Jegyelővétel 23-án (csütörtökön) 16-19-ig.

SLÁGERLISTA - 1987. április 2-9.

Angol lista

1. (a múlt héten 1.) Everything I Own - Boy George
2. (7.) Respectable - Mel and Kim
3. (3.) I Get The Sweetest Feeling - Jackie Wilson
4. (4.) The Great Pretender - Freddy Mercury
5. (5.) Live It Up - Mental As Anything
6. (2.) Stand By Me - Ben E. King
7. (-) Week In The Presence - Alison Moyet
8. (-) Moonlighting - Al Jarreau
9. (6.) When a Man Loves - Percy Sledge
10. (8.) Crash On You - Jets

Amerikai lista

1. (1.) Lean On Me - Club Nouveau
2. (3.) Nothing's Gonna Stop Us - Starship
3. (2.) Let's Wait a While - Janet Jackson
4. (6.) Tonight, tonight, tonight - Genesis
5. (4.) Mandolin Rain - Bruce Hornsby and The Range
6. (5.) Somewhere Out There - L. Ronstadt, I. Ingram
7. (9.) Congo With Me - Expose
8. (-) The Final Countdown - Europe
9. (-) Don't Dream It Over - Crowded House
10. (-) I Know You Were Waiting - Aretha Franklin, George Michael

---

Felelős kiadó: Szuhay Miklós
Felelős szerkesztő: Kurucz Péter
Grafika és címlap: Kiss Zoltán
Készítették (a feltüntetetteken kívül): Andrási Miklós, B. Kiss Tamás, Czukor András, Deák Éva, Kolipka Ilona, Paksy Zoltán, Vámos Mariann
Készült az MKKE házi sokszorosítójában, 1500 példányban 87439